Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Braşovu, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 220. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 5 (17) Octomvre 1893.

Nou abonamentŭ la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Octomvre 1893 st. v. s'a deschisŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ . . . . 12 fl.
pe şése lunĭ . . . . 6 fl.
pe trei lunĭ . . . . 3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe unŭ anŭ . . . . . 40 francĭ
pe şése lunĭ . . . . . 20 „
pe trei lunĭ . . . . . 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ . . . . 2 fl.
pe şése lunĭ . . . . 1 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe unŭ anŭ . . . . 8 francĭ
pe şése lunĭ . . . . . . 4 „

Abonarea se póte face mai uşorŭ prin **mandate postale.**

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Vaszary şi Csaky au cuvêntulŭ.

Braşovŭ, 4 Octomvre v.

După o scire mai nouă, sosită dela Peşta, cardinalulŭ-primate Vaszary a presentatŭ deja ministrului-preşedinte Wekerle judecata sa de arbitru în „afacerea disciplinară“ a episcopului românŭ gr. cat. de Oradea-mare Mihailŭ Pavelŭ. In introducere, precum comunică fóia ungurêscă „Hircsarnok“, primatele declară, că la cele două-spre-ḑece puncte asupra cărora i s'a cerutŭ sĕ se pronunţe, a rĕspunsŭ cu deplină obiectivitate, „aşa cum i-a dictatŭ consciinţa şi patriotismulŭ sĕu“. Se mai adauge, că actele privitóre la acéstă afacere se află de presentŭ la ministrulŭ de culte şi instrucţiune publică.

Scimŭ, că agitaţiile duşmănóse contra Episcopului Pavelŭ, a cărorŭ unéltă a fostŭ faimosulŭ Pituk Bela, şi carĭ au datŭ nascere isprăvilorŭ triste ale „şovinismului esageratŭ“ dela Oradea-mare, precum şi în urmă acestei stranie şi ne mai auḑite cercetărĭ, ce cu tenacitate este caracterisată de foile unguresci ca „cercetare disciplinară“, au fostŭ motivate mai alesŭ pe afirmarea, că Episcopulŭ românŭ de Oradea-mare este contrarŭ alŭ lăţirei limbei maghiare în diecesa sa şi că a cerutŭ chiar printr'o scrisóre circulară, ca preoţimea română sĕ folosêscă pretutindenĭ în bisericele şi în şcólele române numai limba liturgică română.

Tótă mişcarea pusă în scenă în contra Episcopului Pavelŭ, tóte acusaţiunile îndreptate în contra lui, urmărescŭ numai ţinta, de a delătura piedecile, ce se opunŭ maghiarisării multorŭ comune din diecesa gr. cat. de Oradea-mare prin aceea, că Episcopulŭ susţine şi ia în apĕrare dreptulŭ limbei române în biserica sa. Totŭ nepatriotismulŭ, ce 'i se impută Prea Sânţiei Sale, se reduce la acésta atitudine a sa nefavorabilă tendinţelorŭ şoviniste de maghiarisare.

Aicĭ avemŭ aşadér de a face cu o acţiune îndreptată făţişŭ în contra dreptului limbei române în biserică, pentru susţinerea şi apĕrarea căruia Episcopulŭ a fostŭ şi este timbratŭ ca nepatriotŭ.

In asemenĭ împrejurărĭ este de-o deosebită importanţă sĕ cunóscemŭ opiniunea, ce şi-a dat'o primatele Vaszary, ca omŭ de încredere alŭ guvernului, asupra celorŭ două-spre-ḑece puncte de acusare contra Episcopului Pavelŭ, precum şi opiniunea guvernului însu-şĭ.

Ministrului de culte Csaky i s'a datŭ prilegiu de a se pronunţa în deosebĭ asupra afacerei, de care este vorba, de către deputatulŭ Madarasz, care în şedinţa de alaltăerĭ i-a adresatŭ două interpelaţiunĭ, pĕtrunse de spiritulŭ celŭ mai duşmănosŭ faţă cu limba română în biserică.

Nu scimŭ décă pasulŭ întreprinsŭ de numitulŭ deputatŭ şovinistŭ este datoritŭ numai iniţiativei sale, orĭ că este unŭ pasŭ combinatŭ. Scimŭ însĕ că în cestiunea maghiarisărĭi guvernamentalii mergŭ alăturĭ cu oposiţionalii.

Cei din urmă voiescŭ sĕ agite acuma cestiunea lăţirei limbei maghiare în sînulŭ bisericei române şi suntemŭ curioşĭ ce atitudine va lua ministrulŭ de culte Csaky în acéstă cestiune, mai delicată, decâtŭ tóte câte s'au tĕrîtŭ înaintea forului dietei unguresci.

Guvernulŭ ungurescŭ, va trebuì sĕ ia o posiţiă hotărîtă faţă cu mişcarea, ce se prepară cu scopŭ de a sparge acuma şi Sionulŭ nostru românescŭ în numele şi sub masca lăţirei limbei statului şi d-lŭ Csaky nu se póte salva cu frase şi apucăturĭ fariseescĭ.

In curêndŭ dér se va face, sperămŭ, deplină lumină şi asupra politicei, ce-o urmăresce guvernulŭ ungurescŭ faţă cu biserica română.

Primatele Vaszary şi ministrulŭ Csaky au cuvêntulŭ.

Nu numai aşa ḑisa „opinia publică maghiară“ déră şi noi aşteptămŭ cu încordare sĕ vedemŭ ce credŭ ei despre dreptulŭ limbei române în biserica română.

CRONICA POLITICA.

— (4) 16 Octomvre.

Despre **conflictulŭ între Stambulov şi principele Ferdinand**, „*Nov. Vremja*“ primesce unele amĕnunte din carĭ luămŭ următórele: Principele s'a supĕratŭ fórte pe Stambulov, din causă, că acesta în călĕtoria sa la înmormêntarea principelui Ernst a ignoratŭ pe deplinŭ pe principesa bulgară şi nu a cercetat'o niciĭ măcarŭ odată în palatulŭ ei. La acésta a mai venitŭ împrejurarea, că principele, în reîntórcerea sa către Sofia, la dispoşiţiunea lui Stambulov, a trebuitŭ sĕ se supună la graniţa Bulgariei la o carantină de mai multe ḑile. Principele se pórtă cu gândulŭ sĕ înlocuéscă pe Stambulov cu Nacevicĭ. In absenţa lui Stambulov, duşmanii lui aliaţĭ cu principele şi cu principesele Clementina şi Maria, au pusŭ la cale o conjuraţiune. Intenţiunea lorŭ era, ca principele sĕ dea unŭ ucazŭ, prin care sĕ ordoneze înlocuirea lui Stambulov prin Nacevicĭ şi sĕ se plângă la miliţiă şi poporŭ, că Stambulov violéză în modulŭ celŭ mai bruscŭ prerogativele principelui de agraţiare şi de uşorarea pedepselorŭ. Şefulŭ statului majorŭ, colonelŭ Petkovicĭ, avea ordinulŭ de-a câştiga garnisóna din Sofia pentru acéstă schimbare, ér Nacevicĭ avea îndată după apariţiunea ucazului sĕ aresteze pe Stambulov. Ministrulŭ de resbelŭ însĕ, colonelŭ Savov, a încunosciinţatŭ la timpŭ despre agitaţiunea acésta pe Stambulov, care prin sosirea sa repentină a zădărnicitŭ planurile contrarilorŭ sĕi. Tótă garnisóna din Sofia a fostŭ permutată şi înlocuită prin trupe adicte lui Stambulov. Mulţĭ au fostŭ arestaţĭ şi câţĭva oficerĭ au trebuitŭ sĕ chitreze.

*

Intrégă pressa francesă se ocupă cu **visita escadrei rusescĭ la Toulon.** „*Temps*“ ḑice, că până când asupra păcei europene hotăra alianţa triplă, nicĭ-odată popórele nu s'au simţitŭ asigurate. Acum însĕ, când faţă de tripla alianţă stă o putere egală, pacea lumei este asigurată. In acésta stă marea însĕmnătate a sĕrbărilorŭ din Toulon. — „*Figaro*“ scrie: Salutămŭ în Francia pe marinarii ruşĭ, *trimişii unirii şi ai păcii.* De ar auḑi Ţarulŭ în Fredensborg echoulŭ salutărilorŭ nóstre, şi de-ar vedé recunoscinţa cu care Francia primesce puternica lui amiciţiă! Acéstă amiciţiă, care se baséză pe simpatiă comună şi pe interese comune, acum este pecetluită prin însufleţirea dela Toulon, şi advertismentulŭ va fi pentru aceia, carĭ vréu sĕ grăbéscă momentulŭ rĕsboiului. Amiciţia dintre Francia şi Rusia nu este provocare, dér este clarŭ, că ea

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS.“

Inelulŭ de logodnă.

De Francois Copée.

In casa cea mare din Rue Delambre, în care şedea Toni Robec, acum deja de unŭ pătrarŭ de anŭ, toţĭ îlŭ credeau vĕduvitŭ. Elŭ nu putea sé fiă vĕduvŭ de multŭ timpŭ, fiind-că mica lui copilă, cu care locuia singurŭ şi care totdéuna era aşa de curăţică, ca şi cum grija maternă ar fi plutitŭ pururĭ în jurulŭ ei, era abia de şése anĭ. Dér nicĭ tatălŭ, nicĭ copila nu purtau doliu pe pălăriă.

Toni Robec era culegĕtorŭ într'unulŭ din stabilimentele tipografice din Quartierul latinŭ. In fiă-care ḑi diminéţa elŭ însoţia la şcólă pe Adrienne, de-ai cărei ochĭ somnulŭ abia se deslipise. Décă îşĭ isprăvia munca ḑilnică, mergea sĕ-şĭ ducă acasă copila dela şcólă. In parcursulŭ drumului mai intrau şi în abatoriu şi cele trebuinciόse pentru traiu le punea în străiţuca copilei şi se duceau acasă. Ajunsŭ aicĭ, Robec se închidea în odae până a doua ḑi diminéţa. Vecinele simţitóre la inimă compătimeau pe omulŭ abia de 40 de anĭ, curăţelŭ şi chipeşŭ, din a căruia faţă se oglinda o jale aşa de adêncă. Barba lui négră, ce da în cărunţire, ochii lui marĭ şi plinĭ de bunătate, se potriveau aşa de bine cu faţa lui tristă.

— „Trebue sĕ se'nsóre de nou“, ḑiceau babele. „E omŭ sdravĕnŭ şi 'n cârciume nu umblă. De bună sémă s'ar afla fată, care l'ar lua de bărbatŭ şi care ar purta grijă şi de copila lui. N'ai băgatŭ de sémă, cum se îngrijesce de mititica?... Nu e sdrenţósă, pe haine nu i-se vede o singură pată măcarŭ, la prima privire deja se vede, că are 10 francĭ la ḑi...“

Bucurosŭ i-ar fi făcutŭ cunoscinţă. In case populate, unde prin ferésträ vecinii se potŭ vedé unii pe alţii, este fórte uşorŭ cuiva a lega prietiniă. Toni însĕ era reservatŭ. Decă însĕ se întâlnia pe scărĭ cu vecinii lui, scia sĕ i salute aşa de complesantŭ, încâtŭ ei deveniau fórte preocupaţĭ

In fiă care Dumenecă după améḑĭ Toni eşia la plimbare cu copila, care era aşa de curăţică şi sclipiciósă, ca o monetă nouă de aurŭ. Elŭ mergea în vre-unŭ museu orĭ în Jardin des plantes. Inainte de-a se fi reîntorsŭ acasă, intrau într'o cafenea. Elŭ golia încetŭ unŭ paharŭ de absinthŭ, ér Adrienne sta lângă tatălŭ sĕu şi frunḑăria foile umoristice.

— „Nu credŭ, dómnele mele“, ḑise sentimentala proprietărésă a casei către vecinele sale, „că omulŭ acesta se va mai însura vre-odată. Intr'o Dumenecă séra l'am întêlnitŭ în cimiterulŭ din Montparnas. De sigurŭ acolo e îngropată nevastă-sa. Ilŭ dóre pe omŭ inima, când îlŭ vede aicĭ dimpreună cu copila orfană... De sigurŭ îşĭ adora femeia... Cacĭ suntŭ, ḑĕu, şi astfelŭ de bărbaţĭ... Ḑicŭ, e nemângăiatŭ....“

Durere, avea dreptate! Toni Robec îşĭ iubia soţia cu gingăşiă şi nu se putea mângăia, de când a pierdut'o. Dér — nu era vĕduvŭ.

O, acésta este o istoriă fórte comună, dér nu plăcută.

Elŭ era muncitorŭ fórte punctualŭ, dér ceva capabilitate nu avea. Multŭ s'a isbitŭ până-ce a putut'o scóte sĕ fiă culegĕtorŭ mai de ceva trébă şi sĕ-şĭ pótă câştiga pânea de tóte ḑilele. Din pricina acésta n'a începutŭ sĕ se gândéscă la căsĕtoriă, decâtŭ atuncĭ, când deja era peste 30 de anĭ. Lui 'i s'ar fi cuvenitŭ o fată înţeléptă, care însĕ sĕ fi trecutŭ prin multe miserii. Dér amorulŭ nu-şĭ bate multŭ capulŭ cu lucrurile înţelepte. Tóni era nebunŭ după o buchetieră drăguţă de 19 anĭ. Fără îndoélă, că ea era fată cinstită; era însĕ aşa de uşuratică, încâtŭ nu se gândia la altceva, decâtŭ cum sĕ se gătéscă. De altfelŭ se îmbrăca şi cu patru sdrenţe de haine, ca şi-o princesă. Avea câţĭva banĭ păstraţĭ; tocmai destui, ca sĕ se arangeze cinstitŭ şi ca sĕ cumpere ei unŭ dulapŭ cu uşă de oglindă, în care nevăstuţa putea sĕ se admire din creştetŭ până 'n tălpĭ.

Toni luà pe Clementine, şi într'adevĕrŭ, la începutŭ şi trăiau fórte bine. Cum se sciau ei iubi! Şedeau în bulevardulŭ Port-Royal, în alŭ cincilea catŭ alŭ casei, în două odăi, de pe a cărorŭ galeriă puteai privi peste întregŭ Parisulŭ. Când Toni părăsia séra tipografia, elŭ aştepta pe nevastă-sa în colţulŭ podului Saint-Peres, căcĭ ea lucra într'o florăriă din strada Honore